

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. — Egyes szám ára 6 kr.

Felélős szerkesztő és kiadó tulajdonos
Dobay János.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez
hirdetmények és előfizetések a kiadóhivatalhoz (ifj. Jancsó
Mózes könyvnyomdája Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.

A magyar agrárius párt.

A magyar földmives nép nehezen fogja megszokni ezt a latin eredetű elnevezést, pedig meg kell majd szoknia, mert Budapesten megalakult az agrárius párt, melynek főcélja a földművelésből is politikát csinálni, és a földművelési érdekeket az állam ipari, kereskedelmi érdekei fölé helyezni, a kormánygépezet egész teendőjét a mezőgazdaság felé terelni, szóval agrárpolitikát csinálni.

Ma agrár törvény alatt minden birtokra, tulajdonra és birtokfelosztásra, valamint annak művelésére és kihasználására, a termés értékesítésére vonatkozó állami és törvényhozási intézkedést értenek, melyhez újabb időben azon mozgalom is számítható, mely szerint hazai termékeink jobb értékesítése céljából a földtermés behozatala idegen országból magyar földre be volna tiltandó. Ide számítható továbbá minden rendőri és nemzetgazdasági, szóval minden politikai okból elrendelendő intézkedés, mely a

termőföldre vonatkozik, valamint természettel való kereskedés is.

Kétségtelen, hogy a magyar buza árának mély alászállása, a termésnek elértéklenítése, mely évről-évre nagyobb mérvet ölt, komoly megfontolást és erélyes intézkedést igényelnek, nehogy a kisgazda, kinek földjén nem sok terem és kinek megélhetése e kis jövedelemtől függ, ne legyen kénytelen keserű, fárasztó munkáját csak azért elvégezni, hogy adóját megfizethesse. Másrészt azonban nem áll az, hogy a földművelés, mint azt az agráriusok akarják, az ipar, a kereskedelem és minden fölé helyezendő, mitől az állam és az abban helyet foglaló társadalom léte függ. A földművelés csak a kiinduló pont és nem elég, ha az államnak tevékenysége itt megáll és minden egyebet ennek rendel alá. Panaszra, keserűségre csak a kis termelőnek, a kis birtokosnak van oka, mert ha kicsiny földjén nem sok terem és ennek a kevésnek sincs ára, akkor miből

éljen meg? De lehet-e a kormányt okozni, mert tulterhelés következtében az árak hanyatlottak, mert azok az államok, melyek eddig Magyarországánál fedezték szükségleteiket, megállapítva ezzel a magyar buza világra szóló hírnevét, most máshol vásárolnak, mert onnét olcsóbban kapják a termést. De menjünk tovább, ha azon igaztalanul bizonyult vád, hogy a magyar malmok román buzáat vásároltak malmaikban való őrlés céljából, bír is alappal, lehet ezért a kormányt okozni?

Románia Magyarország ipari termékeit, kereskedelmi cikkeiit fogyasztja, nem a kölesönösség kívánja-e már most, hogy épügy, mint Románia megnyitja vámsorompóit Magyarország előtt, úgy mi sem zárhatjuk el Magyarországot Románia termékei elől, mindaddig, még nem létesül a ma még elérhetetlennek látszó ideál: Magyarországot minden behozatal elől elzárni, hogy összes szükségleteinket itthon fedezhessük,

csak hogy akkor le kell mondanunk nemzetgazdaságilag nélkülözhetlen kivitelünkről is, és mindent, amit termelünk, itthon is kellene akkor elfogyasztanunk. Hová jutnánk akkor, mikor Magyarország többet termel, mint a mennyit elfogyasztani képes. Ugy néznénk ki, mint a kinek egy fényes cipője van, a másik lábát pedig bőrfosz-lányok takarják be szórva-nyosan.

Az ezredéves orsz. kiállítás.

A földművelésügyi m. kir. miniszterium 1896-iki ezredéves országos kiállítási irodája Háromszék vármegye mezőgazdasági helyi bizottságához a következő leíratot intézte:

Az ezredéves országos kiállítás általános programjának határozmányai szerint a kiállításra vonatkozó bejelentések határideje f. évi december hó 31-én lejár.

Csak mintegy hat heti időköz állván tehát rendelkezésre, a kiállításra való részvételnek bejelentésére, ezen aránylag rövid időt igen serényen fel kell használnunk, hogy a nagy jelentőségű kiállítás mezőgazdasági és erdészeti csoportjainak sikerét kellően biztosíthassuk.

Hazánk mezőgazdasági és ős ter-

TÁRCZA.

A PRIMÁS.

— Elbeszélés. —

Írta: Barthalis János.

(Folytatás.)

Nem kevesebbet kívánt, mint hogy a nótárius a hírlapokban tegye nevezetes alakká, melyből még hasznát is húzhasson. Kérését azon fontos argumentummal támogatta a füstös ember, hogy ő egy kuriozum számba menő apa, ki 24 fiú és 3 leány gyermeknek neveletlen apja lévén, az emberiség szaporodása körül fenti állapotában olyan elévülhetlen érdemeket szerzett, hogy azok folytán méltó a bő jutalomra, államszolgálatra. Plane, mikor az országnak ilyenemű ezélokra külön alapja van. Hallotta a nagyapjától még gyermek korában.

— Hja, Józsi, ez nagyon bajos dolog lesz, mert nem hiszi el ezt senki a mai világban, — szolt a jegyző. Nem akarta fináncziális romjonyait végleg a lovegőbe rápíteni. Hadd örüljön a jámbor mór.

— Aztán mivel bizonyítod azt, hogy az ég ilyen temérdek utódban

és egyenes örökösben engedte magadat annyiszor megifjaltva látni?

— Hát bizonyosságom rá a három feleségem, hogy tiszta való, a mit beszélek — felelt a cigány olyan sokat jelentő pózával, hogy az egy török basának sem vált volna szögyenyére.

— De hát honnan szeded elé a két első, Józsi, hogy azok bizonyításnak mellette, e — csak a végítélet napi feltámadást megengedő világban, kételkedett a jegyző, mert nem gondolt egyebet, minthogy a primás már szerencsésen megért két gyászos özvegyiséget.

De a cigány nem hagyta magát olyan könnyen lefőzteni.

— Hát, ha szükség lenne, oda vinném őket, hová akarnak, vagy ...

— Élve?

— Persze, hogy élve, nem is meghalva, instálom, — felelt mély meggyőződéssel a legfeketébb mór.

Most kezdett világosodni a jegyzőnek.

— Ugy hát te többnejűség bűnében szenvedsz, Józsi s ez pedig igen nagy baj és főben járó öreg hiba, a miért a dutyival közeli viszonyba kerülsz, ha kitűdödik.

— De mikor nem élek már velük, hogy lenne abból baj? kíváncsiskodott a primás.

— Hát nem laknak veled mind?

— Nem.

— Elválasztottak a két elsőtől?

— Nem.

— ...?

— Elküldöttem magamtól őket, esőkolom kezét, lábát.

— Meg voltál esküdvé velük?

— Meg. Czigányosan. A füzfa alatt.

Ugy is váltunk el. És ment ki erre, ki meg amarra — a purdével. Ha kell, keressenek jobb gazdát, mint én voltam.

Ismerjük el, hogy a cigány logikában van valami. Csak hogy nekünk nem igen volna ajánlatos a követésre. Jó az, s hiszem, hogy beválik a nomád népeknél, de rosszul ütne ki a civilizáció országában.

— Hát a purdét, ki keresztelte meg? Mert remélem, anyakönyvelve vannak valahol. Vallatta tovább hivatalos komolysággal a Józsit, ki már ekkor melegen kezdte találni a légkört.

— Hogy ki keresztelte meg, azt tetszik kérdezni? Hm, hm! Azokat bizony senki. Mi adtuk a nevet nekik, ha ugyan jutott. Három is volt egy nevű közöttük.

— No, látod, ez a baj. Ezért nem hiszi el neked senki — de még én sem — a 27 esetét. Ezért a kis

mulasztás miatt, nem számíthatok jutalomra.

De Józsi addig rimázkodott a jegyzőnek, míg megigértte, hogy hírül adja a világnak az ő nagy gazdagságát az utódokban. De nem is bízta semmi eredménnyel a pénzváró mórét.

Már régen elfeledte volt a falu pennája, hogy mivel tartozik a Józsinak, midőn egy napon emez kíváncsi képpel állított az irodába és szol vala eképpen:

— Könyörgöm alásan nagyságos főjegyző ur, jött-e már valami az én dolgomban, esőkolom kezét, lábát.

— Miesoda dolgozban? — kérdezte a község esze elbámulva.

— Hát a purdekről, az újságpapíron.

A nótáriusnak eszébe sem volt soha, hogy a cigány meséjét komolyan vegye. De azért mégis meg akarta örövendeztetni az állítólagos sokszoros apát.

— Jött hát. De a pénzt elhegedülte szent Dávid. Azt csak akkor kapsz, ha a gyerekek létszáma harminczra egészített ki. Egyebekben most csak érdemeid itmertetnek el.

— Könyörgöm, olvassa fel hát legálább azt — rimázkodott a primás.

(Folytatás következik.)

melő, a magyar állam ezen ős fenn-tartó eleme, mindenkor készséggel szolgálták a jó ügyet és a jó ügy szolgálatában soha anyagi áldozatoktól sem riadtak vissza; bizonyára készek lesznek tehát most is a tervezett országos kiállítás fényének emelésén közreműködni, annál is inkább, mert annak hivatása hazánk multját és jelenét hiven bemutatni és ezredéves fennállásunk kulturális fejlődésének valódi képét visszatükröztetni.

A kiállítás sikerének biztosítására a legfontosabb lévén az, hogy abban mezőgazdánk és őstermelőink sorából minél több terményről és termékkel vegyenek részt, a siker biztosításának szempontja most már a vármegyei mezőgazdasági helyi bizottságok kezében van, mert ezek érintkezvén közvetlenül a mezőgazdák és őstermelőkkel, az ő lelkes buzgalma képes csak a kiállítás számát szaporítani.

Azon hazafias kérelemmel bátorodom tehát a tek. bizottsághoz fordulni, hogy az érdekelt körökre és magánosokra társadalmi egész súlyával hatni — és azokat a kiállításra való bejelentésekre lelkesen buzdítani méltóztassék.

Egyidejűleg tisztelettel arra is felkérem a tek. bizottságot, hogy a nálá már eddig egybegyűlt bejelentéseket pedig rövid időközökben ide beküldeni méltóztassék.

Budapest, 1894. november 8-án.

Bernolák s. k.
miniszteri oszt. tanácsos
a kiállítási iroda igazgatója.

Alakítsunk-e Kézdi-Vásárhelyen ipartestületet?

Kézdi-Vásárhely lakosságának jó-kora nagy részét iparosok képezik, kik ősi időtől fogva a kis, illetőleg kézműipar egyik, vagy másik ágának üzésével foglalkoznak. Nem lehet tagadni, különösen a jobb idő-

ben, a cézhek korában, a mikor még gyárak nem voltak, a román vámháboru sem létezett, hogy virágzó ipartelepek ne lettek volna Kézdi-Vásárhelyen.

Igen, voltak s vannak ma is.

Csak hogy az akkori helyzet s a mai között óriási különbség létezik.

Akkor a cézhek zászlóalatt egyösült iparosság tömörülve erőt képviselt. Az iparosnak tekintélyt kölcsönzött az az erő, az az összetartás, mely a cézhek életéből fakadt.

A cézhek-rendszer azonban lejárt magát, a haladó iparos érdekek más társadalmi keretet igényeltek s így a cézhek a mai ipari érdekeknek jobban megfelelő ipartestületi intézményében támadtak fel. A széttagolt társulati rendszer egyesítve lett az ipartestület keretében.

Az 1884. XVII. t. cz. alapján a testületek iparhatósági s oly önkormányzati rendszerrel s jogokkal ruháztattak fel, minővel ma Magyarországon csak az ügyvédi kar rendelkezik.

1892-ik év végén 232 ipartestület volt Magyarországon, a mely szám azóta tetemesen gyarapodott.

Ujabbban Sepsi-Szt.-Györgyön s itt közelben Kovásznán alakították azt meg. Kézdi-Vásárhely azonban maig is hallgat.

A cézrendszer lejárt magát s annak visszaállítása a mai fejlődött és folyton fejlődő iparügyi érdekeink szempontjából többé nem kívánatos. Az iparosok önbíráskodási jogát, saját belső ügyeik intézése végett az ipartestületi intézmény visszaadta. De ezen felül megadta a módokat, a lehetőséget arra, hogy önérdelkeiket, önmivelődési céljaikat is, a mit széttagolva egyesek el nem érhetnek, testületi alakulva biztosíthassák.

Fájdalom azonban, hogy a régi megcsontosodott szokások a látni, hallani, tanulni nem akarás réme, az ódiság, a maradiság sánczai

megévonulva a jövő fiatal iparos nemzedék, iparunk fejlődésének s a közjólét biztosításának nagy kárára még mindig kísért.

Iparosaink a mai széttagolt helyzetekben, a midőn hasonképzettségű iparosársaik versenytől rettegnek, a midőn a kormány legbölesebb intézkedései előtt is szemet hunynak, nem veszik észre, hogy mindannyian visszafelé esnek s haladnak azok, a kik tanulnak, a kik egyesült erővel a haladó korszellemmel új, meg új szakismeretek birtokába jutva, nyílt területen előre törnek.

Az iparos téren az egyesülés a közös érdekek és célok elérésére való tömörülés erőt, hatalmat jelent.

A széttagoltság az egyesek úgy, mint az összeség gyengülését, tehetetlenségét idézi elő.

Mig egymástól sem tudunk egyet érteni; mig saját gyengeségünkben egyik hatalmasabbnak, erősebbnek óhajta magát feltüntetni, mint a másik; mig egyéni jólétünk kulcsát nem az összeség boldogulásában, közös és együttes érdekek hatékony munkálásában, szövetkezetek létesítésében, együttes haladás és tanulásban keressük, addig kisipari érdekeinket tekintve, mindig csak sötétben tapogatózunk, de nyílt ajtóra nem találhatunk.

Daezára annak, hogy a bőriparal ma Kézdi-Vásárhelyen az iparosok feltűnő nagy része foglalkozik, mégis egy bőr, mint bőripar árúkból nagy mennyiséget hozunk külföldi piacokról s ma-holnap bekövetkezhetik még az az eset is, hogy egy töképezés itt helyben felállít egy bőr-, egy cipőgyárat s szemünk előtt kiveszi különben jóra való szorgalmas iparosaink kezéből a kenyeret.

Mig kikészített bőrtök Magyarországra a mult 1893. évben tizenhárom millió nyolczszázötvenezer forint értékben hoztunk be, addig tízár iparosaink közt igen kevés vagy tán semmi mozgalom sem indult meg a czézből, hogy az országból kimenő

milliókból szakismeret fokozása által ez áru minőségének javításával, olcsóságának biztosításával egy bizonyos hányadot visszatartsunk.

Bőrárukért a nevezett évben 11 millió 724,000 frtot adtunk ki a külföldnek. Vajjon e téren is szövetkezet és tanulmányozás útján nem tehettek volna-e valami előnyös lépést iparosaink?

De így van ez a többi iparágaink termelvényeivel is.

Románia a maga iparát védi s a magas vámtételek miatt alig vannak olyan árúink, a melyeket előnyösen szállíthatnánk oda.

Adót mindenütt kell fizetni a kisiparosnak, máshol is vannak bajai, a mivel a jelen iparos nemzedéknek meg kell küzdenie. Magyarországon azonban a kisiparnak még mindig van jövője, a mit e téren kellő tanulmányozással a modern iparos élet követelte szakismeretek birtokában, a testületi élet kebelében alakítandó szövetkezetek létesítésével, együttes ténykedés és szorgalom alapján helyesen lehet biztosítani; annál is inkább, mert a külföldi árakkal a versenyt megálló ipari termékeinknek itt helyben Magyarországon még hosszú időn át találhatunk piacokat.

Békétlenkedni, morgolódni, panaszkodni minden ember tudhat, de a világfolyását az egyének panaszaival nem akadályozhatják meg. Jajaink elhangzanak, lelki kifakadásaink, mint viharok által felvert habok, az életfolyása által emelt sziklákhoz verődve, szétteredeznek s nyomtalanul eltűnnek a végtelen semmiségben.

Az élet zajában csak egy szó, egy hang emelkedik felénk, mely mindig csak azt mondja: „ember küzdj és bizza bizzal!” Viribus unitis (egyesült erővel).

Iparos polgártársak! Sehol a társadalomban, semmiféle élet pályán egy osztály lötközdelmében az egyesülés, a társulás üdvösebb eredménye.

REGÉNYCSARNOK

Haida.

— A „Székelyföld” eredeti regénye. —

Írta: Hajdó Ödön.

(Folytatás.)

E közben a szél mind jobban üvöltött s a toronymagas hullámokat nagy erővel hánnya ide s tova szeretlen dűhében, úgy, hogy a hajó bordája is recsegett-ropogott a nagy nyomástól, melyet szenvednie kellett a hozzáverődött víztömegektől.

Az ég annyira besötétedett, hogy látni már alig lehetett.

A hirtelen felhúzott piros lámpa csak ingott-lengett a főárboz tetején, mintha a habokba óhajta merülni, s a hajón felgyújtott többi mésszerű fény is csak rémesebbé tette a sötétet.

A szél már orkánra fajult és a hajó legénysége fejvesztetten szaladgált ide s tova.

— Gyorsan rendbe kell szedni a mentőesernőket! — kiáltá Fakardin Ezra tuhársogva a vihar zaját, ki rögtön visszanyerte lélekjelenlétét, a mint áttekinté a veszély nagyságát.

— Föl a vitorlákkal, így biztosabban partot érhetünk — kiáltá Fazli zavartan, nem annyira a külső behatások nyomása alatt, mint a keblé-

ben dühöngő belső vihar okozta izgalomtól.

— Nem lehet az kapitányom — szól egy matróz figyelmeztetőleg — mert forrong, örvénylik a szél. Ni, ni, nem látod, milyen tölesér sutorog át a hajó orrán, még a lámpát is kioltotta!

— Eredj, gyujtsd meg! — mondá Fazli mérgösen.

— Ne vesítsd el a fejed Fazli — szóló komolyan Fakardin Ezra, — mert ha a part felé tereltetünk, bizony szírtre találunk s mielőtt menekülésre csak gondolni is lehetne, már szétmállik hajónk. Menj — parancsolá — helyeztesd készenlétbe a szivattyukat, egyuttal intsd meg a kormányost, hogy helyét el ne hagyja s gyorsan körülvárva a hajón, minden emberének rendelkezett a teendőik felől.

Hullám hullámtorlatot ért, melyek irtózatossá zajgással söpörtek át a hajó fedélzetén s nagy erőmegfeszítésbe került a legényeknek helyökön maradni, de a veszély érzete, a haláltól félelem, megsokszorozta erejüket s Fakardin Ezra föl-fölesen-gő parancs szavaira, mind merészebbek lettek dacolni a szilaj elemmel.

Látni már csak a hajó fénylő lámpáinak sugár köreiben lehetett, melynek összesége alig világítá meg a hajó körötti víztömeget pár méterre.

Teljesen kénye-kedve szerint hánytavetette a hajót a dühöngő elem. Elkaptá egy-egy óriás hullámhegy, meghordozta magas hátán, hogy aztán letaszítsa örvénylő mélyébe s megforgassa könnyedén, mint a tánczos tánczosnőjét, majd átesapott fölötte, letörve, szétzúzva azt, a mi ellenállni képtelen, mi nem elég erős.

Egy perc is örökkévalóságnak tetszik ily veszélyben s már egy óra mult. Egy hosszú óra, mely alatt dacolt a gyöngye alkotmány a szilaj elemmel, de vajjon képes lesz e dacolni még egy pár órán át?

Aggodalom szállta meg Ezra szívét, mert érezte, hogy hajója mind veszettebb tánczot jár s aggodalmát csak fokozta a következő pillanat esapása, midőn a főárboz iszonyu recseggéssel ketté tört.

Vastag kötelei mint valami gyenge fonalak szakadtak szét s eltűnt az árban.

— Ez rossz jel — mormogá Ezra fokozódó aggodalommal s egész valójában megrázkodott, mint a ki fázik.

Komor sejtelem ült agyára, félelem lopódzott szívébe, nem is önönmagáért, hanem azért a másikért, kit most adott az ég neki s a kit annyira szeretett. De erős akaratereje csakhamar elmosta komor gondolai-

tait s még nagyobb hővvel látott emberei buzdításához.

Egy pillanatra beszaladt a nőkhöz. Ott találta szolgáját: Behárt, ki a remegő nőket igyekezett vigasztalni.

— Helyesen Behár — mondá a belépő hajótulajdonos szolgálja vállát megveregetve — maradj velük, mig...

— Értelek uralam — vágott közbe a szolgál — számíthatsz reám.

— Ti pedig kedveseim, — szóló a leány feléje tart kezeit megfogva — bizzatok Allah akaratában és ne féljétek, mert az erős hit távol tartja a csüggedést.

Én csak benned bízom — sugá a leány Ezrához simulva — én csak téged vártalak, mert benned látom az életet s a veszély nem rémit nagyon oldalad mellett, de anyám... oh, ő nagyon fél!

— Ne félj jó Bajazedné s legyen hited erős a jóban, — mondá hirtelen Ezra vigasztalólag Bajazednéhez fordulva, de nem folytathatá tovább, mert irtózatossá recsegett-ropogás némitá el, melyet egyhangu tompa zugás követett.

— Maradjatok! — mondá gyors fordulattal, hogy halálsápadt arezát elrejtse, — mindjárt értetek jövök — s azzal szaladt vissza a fedélzetre.

(Folytatása köv.)

nyeket nem képes biztosítani, mint az iparos osztálynál.

Az érdek-közösség létalapja a családi és társadalmi életnek.

Az egyesüléshez, a vállvetett munkássághoz, a közös érdekek megértéséhez a szellemi ismeretek s a jellem bizonyos foka szükséges. S ha ez így van napjainkban, vagy arról kell meggyőzzük az iparosvilágot, hogy Kézdi-Vásárhely iparosai még ma is a ezéhek korát élik, vagy pedig arról, hogy a haladás által megteremtett ipartestületi intézményt önmaguktól, annak szükségességét érezve, minél hamarabb megteremtik s az ennek kebeléből kiágazó szövetkezetek alapján s a testületi élet szellemében a tett mezejére képesek lépni és Kézdi-Vásárhely iparának tekintélyét jövőre is fogják tudni biztosítani.

A magyar faj ezredéves fennállásának ünnepélyét, nagyszabású országkiállítását rendezve, 1896-ban tartja meg. Ne adja isten, hogy ezredéves fennállásunk ünnepélye — hol a magyar faj egyetértése, összetartása teremtetten ezredéves létünket ünnepejlük — Kézdi-Vásárhely egészen magyar iparosait széttagolt állapotban találja. Nehogy a nagy nemzeti ünnepen egy ország iparosságának szín-java előtt meg kelljen érjűk, hogy ez ősz székely város iparosai még annyira se tudtak a korral haladni, hogy önjölétük biztosítása érdekében testülett tudtak volna tömörülni s iparos szövetkezetek útján az iparágak fejlesztésével nem tudván előre haladni, szem lesütve kelljen elmaradottságukon szögyenkezni.

Nem! Kézdi-Vásárhely iparosait ez a szögyen nem érheti. A ezéhek belterjes életét a testületi életben óhajtjuk folytatni.

Nem! Kézdi-Vásárhely helyesen gondolkozó iparosai a múltban is megértették a kor intő szavát s megértik ma is.

Hisz tudják, hogy az emberi életben idővel minden halad, változik. Valaha a pogány hit is kielégítő az emberek lelki igényeit, ma már a keresztény vallás lépett a pogány hit helyébe.

Volt idő, midőn a rabszolgaság is jól megfért a társadalmi élet keretében s míg később már a hűbéres rendszer is cserepekre tört a fölvilágosultság, a szabad gondolkodás hatása alatt.

A tudomány az iparban is időről-időre kijelölte a haladás útját. Ma már a hová a vándorbot el nem ér, oda elér az iskola. Ezt tudjuk. Igen. Ezt látjuk.

S mert ez így van, Kézdi-Vásárhely iparosai nem haboznak, nem fognak habozni a felett, hogy megalakítsák-e az ipartestületet vagy nem?

Igen. Lesz ipartestületünk s az ez irányban megindult mozgalom eredményre fog vezetni.

Lesz ipartestületünk olyan, a melyt csak egy felvilágosodott iparos osztály teremthet. A melyből ki fognak ágazni az egyes iparágak fejlődésének megfelelő szövetkezeti intézmények.

Lesz ipartestületünk, a mely helybeli iparosainknak fényt, erőt és tekintélyt biztosít.

A mit oddig külön-külön nem tudánk elérni, elérjük együttesen, létesülni fognak az iparos szövetkezetek, ezek útján a nyers és készáru rak-tárak, hol az iparos kész árujáért,

míg azt eladhatja, bizonyos előleget kaphat, hogy újra más munkába kezdhesen. Igen, iparosaink haladni óhajtanak, módot, oltalmat találva, oda fognak együttesen hatni, hogy az előállítandó áruk minőség, tetszetőség tekintetében a külföldi importokkal szemben a versenyt kiállják.

A mennyiben pedig nemes ezéljaik elérése elé akadályok gördülnek, azok elhárítására testületileg törekednek. Nem vesztgelnek a közöny, a télenység sivar mezején, hanem a magyar kormánynál, a mely iparosaink sorsát kellőleg méltányolja, együttesen fogják kérni azon szükséges kedvezményeket, melyek birtokában a kis iparos osztály is szorgalmas törekvése jutalmául előre haladhat.

Hogy az ipartörvény revízió alá vétessék, az iparoktatás, a műhelyi oktatás reformáltassék, a választási cenzus leszállíttassék, a munkásviszony, az iparosok nyugdíj ügyének rendezése, az ipartestületek országos szervezete, szövetkezeti ügy, vásár-ügy, házalási ügy, vám- és kereskedelmi szerződéseink mind-mind oly kérdések, a melyekkel már a III-ik országos ipartestületi gyűlés foglalkozott, a mely kérdéseknek az iparosság érdekeinek megfelelő módon való keresztülviteléhez nekünk is együttesen közre kell munkálni.

Teremtsük meg tehát Kézdivásárhelyen az ipartestületet, nincs idő a habozásra, az egyesülés erőt és tekintélyt fog kölcsönözni iparosságunknak.

Magyarországon ma több, mint 300 város iparosai alkották meg az ipartestületet, áldásosan működnek ipartügyi viszonyaik javításán, önérdekeik munkálásán. Kézdi-Vásárhely iparossága nem lehet az utolsó; hogy iparosaink jövőben ne hogy szögyenkezzenek az ország színe s unokáik előtt — alakítsuk meg az ipartestületet, az előre haladás legyen a jelszavunk!

Kiss Jenő.
polg. isk. tanár.

Felhívás.

Háromszékvármegyében a székelység érdekei nem minden irányban találhatnak kellő méltatásra, társadalmi, gazdasági és kulturális céljai több támogatást kívannak.

Ez az oka az elmaradottságunknak s ez az okozója az oly sokszorosan felpanaszolt, a napi rendben levő tömeges kivándorlásnak is.

Kivándorolt a székely munkás, hajdan kereset-hiánya miatt, újabb időben kivándorol azért, mert élelmes vállalkozók importált munkásai kiszorítják a bennszülötteket, s így idegen országban kénytelen megélhetést keresni.

Hogy némelyek szerint, mindezekért igen tévesen, a székelység érdekeit támogató jóakaratu igazságos kormányt hibáztatják, az nagy hiba, a baj abban rejlik, hogy összetett kézzel lessük a sült galambnak szájunkba hullását.

Segíts magadon s az Isten is megsegít.

Társulás, öntudatos cselekvés, a széthúzó erőnek egy közös cél felő irányítása, a mulasztások helyrehozatala, az önértzet felébresztése, a székely fiak támogatása, a székely érdekek kultiválása, a vállalkozási szellem felébresztése, nagyobb ipari tevékenység s több eféle, az eszkö-

zök, melyet magunknak, magunk hasznáért meg kell ragadnunk.

Ipari, vasuti vállalataink hasznát oly egyének élvezik, kik nemesak idegenek, de még nyelvünket sem beszélik, a székely földmives és iparosnak nincs mindég alkalma, nyíltan és őszintén előadni bajait, mert nincs egy közös, oly bizalmas tűzhely, melynél mindnyájan melegedhetnénk. — Tehát a székelység érdekében szövetkeznünk kell!

Védjük a hazai ipart, hazai terményt, vásároljunk, használjunk honi ezikeket, rendeljük azt honi kereskedőknél, fejlesszük iparunk, kereskedelmünk és mezőgazdaságunkat!

Székelyek, Háromszékiek, e cél-nak barátai, mindazok, kikhez e felhívás intézve van

„Jertek, sorakozzunk.“

„A Háromszéki Székely-Legyesület“ név alatt szövetkezetet szándékozunk alapítani Sepsi-Szentgyörgy székelyhellyel. — Az egyesület céljai közé felvenni mindazon eljárásokat, melyek hazafias társadalmi, közgazdasági s kulturális érdekeit előmozdítják.

Tagja lehet és legyen osztály és valláskülönbség nélkül minden becsületes nagykorú, ki a maga sorsa felett rendelkezni akaró székelység barátja.

Több elvtársunk felszólítására az aláírási izeket azon reményben bocsátják ki, hogy tömeges aláírás, jóakaratu részvétel által jöjjünk azon helyzetbe, hogy jóakaratu és az ork egyesítése által sérelmeinknek, kívánságainknak a hatóság elébe való terjesztésével és a törvény jótékonyosságának igénybe vételével, segítsünk magunkon.

Az aláírási izeket kérjük hováhamarabb Dálnoki Károlynak Sepsi-Szentgyörgyre beküldeni szíveskedjenek.

Kelt Sepsi-Szentgyörgyön, 1894. november 12-én.

Bogdán Arthur, Nagy László, ifj. Gödri Ferencz, Császár Domokos, Szabó Mihály, Barthos József, Santa Lajos, Dálnoki Károly, Morik Lajos, Id. Tana Sámuel, Sigmond Bénéiam, Herebei Sándor, Bartha József, Deák András, Keresztes Ede, Kelemen Lajos, Vajna Domokos, Ferencz Lajos, Rápolti Mózes, id. Nagy Elek, id. Gál István, Szilágyi György.

Csarnok.

Jámor Están egyházi levelei a szerkesztőhöz.

XXXV.

Téns Szerkesztő ur!

A jó Jébus tudná megmondani, hogy mi az oka annak, hogy nemes Kárbahágó községet minden nagy ur s minden okos ember elkerüli. Ha én es kántor komám nem vónánk, bizony isten azt se tudná falunkban, hogy mi az okos ember. Azaz, hogy az jegyző urnak es elég tudománya legyen, erőst jól érti az törvényezik-paraktikáját, a főtisztelendő is elég járatos az szent dolgokban, Pólika es elég műelt fejérnép, a regőnyeket jó üsmeri s éppeg most olvassa Tatár Péter rege kunyhójának 28-ik füzettyit, a tanyító ur es jó ért az köjkek elméjének s árnyékos felének kipallérozásához, de ojan okos es nagy ur, az ki politikáról beszél s ki ért éjjent rikótáni s oszténgad az testet némiméuképen táplálni

lehesse, ojan nem vetődik az mű falunk tájékára. Nagy bosszusággal olvasom, hogy az műnkénél sokkal alábbvaló falukban mijen nagyésókos urak es fordulnak meg, kik megnőzik, hogy miképen megy a gazdaság, mijen borjukat vetnek az tohenek, hány tojást tojnak a tyukok. Megbüzülik a levegőt, s megkostojják a földet, hogy ninesen-e azokban valami ojas matéria, mit az nép javára lehetne fordítani. S aztán a végiben vagyon nagy ebéd, nagy eszem-iszom. Kicsid munka, sok étel! Hejjesen vagyon. Ha az emberi elmét okos dolgokkal tápláljuk, adassan meg az testnek es az mi dukál, met akármít es beszélnek a tudós feleserek, az ember mindétig az gyomrával láttya az világot. A jól táplált has mindent szépnék lát, az nimet gyomornak csupa sötétség ez a szép világ!

A nagy urak, a kiket az ország megvizsgálására kiküldnek, azté láttyák oly szépnék az dógokat, s aztádnak be ojan szép írásbeli jelentéseket, met jól élnék. S igazik es vagyon. Mű hál istennek elég jól es vagyunk. A kinek meg buja vagyon, vegyen fel két litrát s mindnyá megvigasztalódik. Eddig egy litra es olég vót, met miótától fogva a regalés bor az zsidó keresztiesen megven át, dupla árban adják az vigasztalódást.

Mig mi itt Kárbahágóban az sok dologtól akár tulut foszthatunk, addeg másutt Kossuth apánk fija urát fogadgyák nagy örömmel es az temédek bankvetből jut egy-egy jó falás s egy korty boroeska az szegény embernek es. Az ujságok asztot írják, hogy az mű apánk fija azét uzzatit, hogy az magyar népet megüsmérje s hogy mindenütt megmondhassa, hogy ő keme nem ellensége ő fősségének s nem akar ribil-liót csinálni, de én azt hiszem, azté jár-kei, hogy a tallány koszon 44 esztendeig elkényszeredett gyomrát akarja egy künység megreperálni.

Mán bizony hezzánk es eljöhethne, met mű es tudánk enni adni, szép szovalatot tartani, nálunk es vannak fejr gunyás leánykák, kik bokkrétát visznek s kinőtt ügyibe való fejr-népek, kiktől jól esnék egy hon-leányi esókoeska, met ugy sejtem következtetni, ő keme erőst tühethi a hazafias nyalakodást, ha az hon-leány szépecske. Nem es rossz gusz-tus! Ha Kárbahágóba jönne, a mijen jó hazafiú én vagyok, szívesen megengedem, hogy az én drága Petronellámmal akár órahosszáig nyala-kodgyék.

Egyéberánt aszt es mondgyák az ujságok, hogy mostantól fogva az világon levő összes verestollasok egyesülnek, hogy legyőzzék az kormánypárti mamelukokat. Na ha így vagyon az dolog, nem es marad az jövő választáskor betöretlen fej, ha csak az magas kormány a föld alatt esigált uton nem szállíttatya az ő hü pogárait az urnához. Mán én előre es kijelentem, hogy nem fogadandok szavallani, met én honhazafiságból nem töretem be mindétig az fejemet.

Hanem azté éjjen Kossuth Ferencz eesém.

Kárbahágó, 1894. nov. 19-én.

Maradtam a téns szerkesztő urnak

tisztelettel s becsülettél.

Jámor Están,
egyházi.

Ujdonságok.

— **Erzsébet királyné** nevenapját a szokott módon megünnepezték az idén is Kézdivásárhelyt. A leány árva nevelő-intézet, mely királynénk nevét viseli, a névnap elbűstjén fényesen ki volt világítva. A városban állomásozó honvéd tisztikar pedig a felséges asszony tiszteletére fényes bankettet rendezett. Végül a román. kath. templomban hálaadó istentisztelet volt.

— **Személyi hír.** Tomisics ezredes, a brassói 24. honvéd gyalogezred parancsnoka, a kézdivásárhelyi zászlóalj megvizsgálása végett mult hét-főn Kézdi-Vásárhelyre érkezett.

— **Kézdi-Vásárhely város** képviselőtestülete mult szordán ülést tartott, melyről jövő számunkban fogunk bővebben megemlíteni. Itt csak annyit kívánunk megemlíteni, hogy a képviselő az ezredes országos kiállítás költségeihez, t. i. a kézdivásárhelyi szegényebb kiállítás költségeinek fedezésére 100 frtot adományozott.

— **Meghívó.** A Kézdivásárhelyt megalakítandó ipartestület felett jövő vasárnap délelőtt 9 órakor tanácskozás lesz a tanácsház nagytermében, melyre a kézdivásárhelyi összes iparosok tisztelettel meghívotnak. Kézdi-Vásárhely, 1894. november hó 21-én. Dobay János rendőrkapitány.

— **A mi képviselőnk.** Nem vagyunk egy politikai párton, de azért a legteljesebb elismeréssel adózunk legújabb parlamenti szerepléséért. Ha nem tudtunk lelkesülni azon beszédeiről, miket elmondott, okvetlenül lelkesülnünk kell azon egyért, melyet el nem mondott. A dolog ugyanis úgy történt, hogy Molnár Józsiás ur is feliratkozott szónoknak a jövő évi állami költségvetés általános tárgyalásához, az lévén az ellenzéken az elv, hogy minden javaslatot lehetőleg meg kell akasztani. Fel is iratkozott még Molnár ur után egy pár ellenzéki szónok, mi éppen elég lett volna egy napra. Amde a sors ezuttal a mameluk tábor szolgálatába állott. A mi képviselőnk hirtelen rosszul lett (mit őszintén sajnálunk). A következő szónok tudván, hogy még előtte egy ember és pedig Molnár Józsiás beszél, nem tartotta szükségesnek az ülés kezdetén megjelenni. Elnök a gyűlést megnyitja. A feliratkozott első szónok beteg, második nincs jelen. Mitután szölszóra más nem jelentkezett, elnök az általános vitát bezárja. Ha már most meggondoljuk, hogy a képviselőház tárgyalásainak minden egy napja egy néhány ezer forintba kerül az országának, a mi szeretve tisztelt képviselőnk muló rosszulléte egy igen szép summa pénzt marasztalt meg az ország kasszájának. Aztán mondja valaki, hogy az ellenzéki képviselők nem használnak hazájuknak!

— **Dicsőretre méltó rendőrség.** A „Kolosvár” megdicséri a brassói rendőrséget, mivel az elég gondos volt november közepén figyelmeztetni a közönséget, hogy a cseléd fogadást a cseléd törvény 70., 80. §-aira való tekintettel elbocsátási bizonyítvánnyal eszközölje. Ha már a brassói rendőrség hírlapi dicsőretet érdemel oly intézkedésért, mely egy kissé későskén érkezett, mert november közepén már a hat heti felmondás ideje jó formán eltelt, — mit érdemel a kézdivásárhelyi rendőrség, mely

a törvény ezen rendelkezését még november elején közzétette s figyelemztette rá a közönséget s tette ezt minden évben?

— **Lefoglalt gyémánt.** A galaczi osztrák-magyar ügynökség megkezdte a kézdivásárhelyi rendőrséget, hogy van-e a városban Szigeti Ferencz nevű ember, mert egy ilyen nevű egyén ott egy 600 frank értékű brillant ékszer árult s egy rendőr tisztviselő gyanúból letartóztatta. Kihallgatása rendén az ember azt vallotta, hogy Kézdivásárhelyt levő vagyonát eladta s annak árából vásárolta Nagy József kézdivásárhelyi ékszerárutól a brillantot. Természetesen ezen feladásból egy szó sem igaz s így igen valószínű, hogy a drága ékszer tiltott uton jutott emberünk kezébe s az sinces kizárva, hogy a foladott név alatt valami nemzetközi tolvaj lappang. A kézdivásárhelyi rendőrség nyomban értesítette erről a galaczi konzulátust, kérvén az ékszer tüzetes leírását, hogy a valódi tulajdonos feltalálása iránt a rendőri nyomozat itt is megindítható legyen.

— **Gyilkosság.** Ilyés Lajos, Veres István és több almási és csomortáni lakos, együtt mentek be a székely munkások előtt Eldorádónak képzelt Romániába, hogy szántásból keressék meg napi kenyerüket és frankokat gyűjthessenek. Egy Hunius (Románia) községben lakó bojárhoz állottak munkába, de nem bírván megosztani, hogy melyik dolgozzék kevesebbet, hariba kaptak s e közben Kelemen Ignác almási munkást csomortáni Veres István egy doronggal úgy fejbe ütötte, hogy kevés idő múlva meghalt. A hős székely, tartva a romániai igazságszolgáltatás kezétől, haza szökött, de híre megelőzte s így cseberből vederbe jutott, mert itthon a csendőrség tárt karokkal várta s most már a helyi törvényszék börtönében elmélkedik a tejben-mézben dus moldvai kenyérkereset bus eredményéről. Veres István sem látja többé hazája földjét s többi társai, kik a verekezésben szintén részesek voltak, s a romániai hatóság által vizsgálat alá helyezettek hasonlókép kellemetlen tapasztalatokkal fognak szülőföldjükre visszatérni.

— **Himlő.** Nagyon ritka esetben történik meg, hogy Kovásznán, ez egészséges levegőjű faluban, a járványos betegségek felüssék sátorukat. Most azonban e páratlanul álló szép és hosszú ősz, a mosolygó, verőfényes évszak, hozott valamit — a himlőt, a gyermekek ellenségét. Ez a veszedelmes betegség járványszerűleg lépett fel ott. Több betegedés történt eddig. Barthalis tanítónak Jenő nevű 2-éves fia plane kányaróba esvén, osztályát további intézkedésig szét kellett bocsátani e hó 19-én.

— **Erdőeladás.** Kovásznai „Pétergazda” nevű erdőrészt nyilvános árverés útján, e hó 18-án délelőtt eladatott. A legtöbbet ígérő ifj. Becsek Imre s. t. volt. S így a nevezett erdő 25045 frt árban tettetett rá. A termés lévén csak eladva három évre, a befolyó összeg az ujonnan épített község házáinak költségeire fog fordíthatni.

— **Öngyilkosság.** Peselneken e hó 14-én délután özv. Mikéta Dénesné Nagy Rozália felakasztotta magát. Az öngyilkosság oka ez ideig még ismeretlen.

— **Köszönet nyilvánítás.** Kézdi-Vásárhely város n. é. nemes Tanácsa Huszka József „Székelyház” című nagybecsű munkájával ajándékozta meg a helybeli román. kath. gimnázium könyvtárát, miért is nevezett gimnázium igazgatósága e jótéteményért ez uton is hálás köszönetét fejezi ki. K.-Vásárhelyt, 1894. november hó 21-én. Hassák Vidor gimn. igazgató.

— **Köszönet nyilvánítás.** A kantai elemi leányiskola költségeinek fedezésére szíveskedtek adakozni: Molnár Ferencz 50 frt, Dr. Szacsavay Gyula 5 frt, Dávid János 3 frt 85 kr. Kvásárhelyi takaréksz. Fejér Lukács fiai 3-3 frt; Dávid Antal 2 frt 9 kr, Velureiter György, Bándy Ist-

ván, ifj. Dávid István, Kisegítő Takaréksz. 2-2 frt, Dobál Lajos 1 frt 50 kr, Zsigmond Gergely, Gyertyánfy Emil, Hamar Zoltán, Dr. Szempéteri, Hamburger E., Molnár István, Zala-vary Béla, Mátyus László, Erdélyi Károly, Csomortáni Gaudenz, Frenkul Emanuel, Wertán István, Császár Gergely, Wertán testvérek, Wertán Béni, Dávid Gyula, Császár Lukács 1-1 frt, Farkas Lajos, K. Császár József, Müller Ferencz, Sebők József, Czece Márton, Száva Dávid, özv. Ficzus Mártonné, Pitróf Lajos Wertán Endréné, Magyar Andrásné 50-50 kr, Ego 45 kr, Dr. Balogh Vendel, Megyaszi Istvánné, Kovács Gergely 30-30 kr, Tompos István 20 kr, összesen 100 frt 29 kr. Fogadják a nemes szívű adakozók és gyűjtők a hitközség nevében kifejezett köszönetemet. K.-Vásárhely 1894. nov. 20. Supka Béla lelkész.

Hirdetések.

Máriacelli Gyomorcsépek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és áttörően ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfútság, savanyú felbőffőség, hasmenés, gyomorgégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörös, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult felújításánál, a menyinyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorhoidáknál.

Említett bajknál a **Máriacelli gyomorcsépek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi forráktól:

Török József gyógyszerháza
Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni!! Csak oly csépeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”

Kapható: KOVÁCS FERENCZ gyógyszerésznél.

BODOKI MATILD-FORRÁS

különösen kötött szénsavban és szénsavas natriumban rendkívül gazdag

kristálytisztá égvényes vasas savanyuvíz.

Elsőrangú acél-forrás!

A viláfgalomban legfelségesebb, legolcsóbb és legegészségesebb — megfelelő szakértelemmel természetesen kezelt — a maga nemében páratlan savanyuvíz.

Legfelségesebb borvíz!

A gyomor és az idegrendszer bántalmainál, vérszegénységen alapuló betegségeknél és női bántalmaknál páratlan hatású gyógy-ital!

Egy literes üveg víz ára üvegcsereléssel 4 krajczár

Kapható:

Kézdi-Vásárhelyt **Kupán József** urnál főraktáron, továbbá minden ásványvíz kereskedésben és vendéglőkben.

Tisztelettel **GYÖRGY JÓZSEF** a forrás kezelője.
(Háromszékmegye) **BODOK** (Háromszékmegye)

85